

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XX. Definitio, malitia, & gradus iræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

210 Ex his patet quantorum malorum & peccatorum occasio sit popinarum frequentatio, si non in singulis omnium illorum, saltem plurimorum, quamque merito à S. Hieronymo dictum, *fugiendas tabernas, sicut officinas demonum*. Cum igitur existentes in proxima peccati mortalis occasione absolvendi non sint, nisi eâ dimissâ; consequens est popinarum frequentatores, seu frequentandi consuetudinem habentes; absolute donandos non esse, nisi occasione illâ abjectâ, opere impleant abrenuntiationem, quâ in baptismo solemniter professi sunt abrenuntiare se diabolo, & omnibus operibus & pompis ejus, quæ sunt crimina omnia, eorumque occasiones. Quod enim solemniter *crevavimus, neque factis, neque dicto participare debemus*, ait Tertullianus l. de spectac. c. 24.

211 Et hac in re tantò magis sacerdotalem vigorem Confessarii tenere debent, quòd (præter dicta) popinarum frequentatores, in eis tempus transigere solent in ludis foliorum pictorum, alearum, & aliis, qui à sorte pendunt. Isti namque ludi, juxta SS. Patres, multorum malorum occasiones sunt. Nam, uti S. Basiliius homil. 8. in Hexaëmeron, *juramenta sunt illic, contentionesque pergraves, ac avaritia partus. Spiritus malignus assistit, furorem punctis ossibus illis ludentium, insaniamque accendens. Easdem ille pecunias nunc ad hunc, nunc ad illum transferri; atque hoc modo hunc victoria effert, illum victum tristitia premit*, &c. Chrysostomus etiam homil. 15. ad pop. Antioch. *Aleas (inquit) tractare, non videtur multis peccatum manifestum, sed infinita vitæ mala solet inferre. Circa aleas studium, blasphemias, iras, convicia, jacturas, insinuatque alia his graviora produxit*. Joannes Sarisberienis l. 1. de nugis Curialium c. 5. *Mendaciorum & perjuriarum mater est alea, & alienâ concupiscentiâ sua prodigit, & nullam habens patrimonii reverentiam, cum illud effuderit, sensim in furta delabitur*, &c. Similia habent S. Ambrosius l. de Tobia c. 11. Author libri de Aleatoribus inter Opera S. Cypriani. S. Raymundus l. 2. tit. 8. §. 11. S. Antoninus p. 2. tit. 1. c. 23. §. 6. ubi enumerat 21. peccata ex ludis illis procedentiâ; concluditque Christianum non esse, qui illis deditus est. Et propterea inter occasiones peccatorum mortalium, S. Carolus Borromæus 1°. loco ponit, *artem proficere tabellis chartaceis, vel aleis ludendi, vel domum tenere in hunc finem alii paratam*.

212 Propterea etiam multis Canonibus, (quos refert Natalis Alexander Theol. dogm. to. 5. tr. de Sacram. Ord. c. 5.) Clericis vetitum est ludis aleatoris & chartaceis ludere, vel ludentes studiosè spectare, id est scientes & volentes adire domos vel societates, in quibus aleâ luditur, ut eo spectaculo avidos pascant oculos. Qui Canones cum innovati sint per Concilium Tridentinum sess. 22. c. 1. de reform. sicut & per varia alia Concilia Tridentinum subsecuta; Clericos id facientes gravi-

ter peccare dicit: quia in materia gravi, Clericalis vitæ honestatem concernente, transgrediuntur Canones Spiritu Dei conditos, & rotius mundi reverentiâ consecratos. Quod & rursum confirmat in Paralipomenis suis Moralibus pag. 29. & seqq.

CAPUT XX.

Definitio, malitia, & gradus ira.

IRa est appetitus inordinatus vindictæ. Inordinatus (inquam) neque enim ordinatus vindictæ appetitus peccatum est. Potest enim vindicta benè appeti, uti sapienter observat S. Thomas 2. 2. q. 158. a. 2. dicens: *Ira... proprie nominat quendam passionem. Passio autem appetitus sensitivus in tantum est bona, in quantum ratione regulatur; si autem ordinem rationis excludat, est mala. Ordo autem rationis in ira potest attendi quantum ad duo. Primo quidem quantum ad appetibile, quod est vindicta. Unde si aliquis appetat, quod secundum ordinem rationis fiat vindicta, est laudabilis ira appetitus, & vocatur ira per zelum, seu zelus. Si autem aliquis appetat quod fiat vindicta qualitercumque contra ordinem rationis; puta si appetat puniri eum qui non meruit, vel ultra quam meruit, vel etiam non secundum legitimum juris ordinem, vel non propter debitum finem (qui est conservatio justitiæ, & correctio culpæ) erit appetitus iræ vitiosus... Alio modo attenditur ordo rationis circa iram, quantum ad modum irascendi, ut scilicet motus iræ non immoderate fervescat, nec interiùs, nec exteriùs... Alioqui ira non erit absque peccato, etiamsi aliquis appetat justam vindictam*.

Hoc præmissis S. Doctor a. 3. determinat quamnam ira sit peccatum ex genere suo mortale. Si enim ira sumatur ex parte appetibilis, quod est vindicta, & vindicta quæ appetitur injusta sit, sic ex genere suo ira est peccatum mortale: quia contrariatur charitati & justitiæ. Potest tamen contingere, quod talis appetitus sit peccatum veniale propter imperfectionem actus, ob insufficientem uniusque deliberationem, dum motus iræ prævenit perfectam rationis advertentiam; vel ob parvitatem materiæ; puta cum aliquis appetit in aliquo modico se vindicare... puta si aliquis parum trahit puerum aliquem per capillos, vel aliquid hujusmodi. Si autem motus iræ solum sit inordinatus quantum ad modum irascendi: utpote si nimis ardentem irascatur interiùs, vel si nimis exteriùs manifestet signa iræ: sic ira secundum se non habet de suo genere rationem peccati mortalis. Potest tamen esse mortalis, si nempe ex vehementia ira aliquis prorumpat in Dei blasphemiam, vel in verba graviter injuriosa proximo, vel inferat notabile nocumentum sanitati suæ, vel scandalum magnum infirmis præbeat.

Articulo 5. ad 3. S. Doctor tres gradus iræ ex Evangelio statuit: Dominus Matth. 5. ponit tres gradus iræ, cum dicit: " Qui irascitur "

fratri suo : Qui dixerit fratri suo, racha : Qui dixerit fratri suo, fatue. „ Et isti gradus iræ non pertinent ad diversas iræ species; sed accipiuntur secundum processum humanorum actuum, in quibus primo aliquid in corde concipitur; & quantum ad hoc dicit: „Qui irascitur fratri suo.„ Secundum autem est, cum per aliqua signa exteriora manifestatur exterius, etiam antequam procedat in effectum; & quantum ad hoc dicit: „Qui dixerit fratri suo, racha; „ quod est interfectio irascens, idem lingua nostrâ significans, quod sine cerebro, ait D. Hieronymus. Tertius gradus est, quando peccatum interius conceptum ad effectum perducitur. Est autem effectus iræ nocumentum alterius sub ratione vindictæ. Minimum autem nocumentum est quod fit solo verbo; & ideo quantum ad hoc dicit: „Qui dixerit fratri suo, fatue. „ Et sic patet, quod secundum addit supra primum, & tertium supra utrumque. Unde si primum est peccatum mortale, in casu de quo Dominus loquitur, multo magis alia. Primum verò, in casu de quo Dominus loquitur, est peccatum mortale, quando quis sic irascitur fratri suo, ut ei velit grande malum, sive per odium, sive per contemptum, sive aliter. Dum proinde interior iste motus iræ in exteriora profilit signa iræ, dicendo racha, vel fatue, haud dubiè etiam peccatum est mortale; sed magis dicendo fatue, quàm dicendo racha, id est cerebrum habens inane & vacuum.

CAPUT XXI.

Sex filia iræ.

216 **S**ex filias iræ S. Gregorius enumerat, quæ sunt indignatio, tumor mentis, clamor, blasphemia, contumelia, & rixa, quibus addi possunt pugna & maledictio. Ita enim vel est in corde dumtaxat, vel etiam in ore, vel in super procedit usque ad factum. Quatenus in corde est, ex ea oriuntur indignatio & tumor mentis. Quatenus in ore, gignit clamorem, blasphemiam, contumeliam, maledictionem. Quatenus ad factum profilit, gignit rixam & pugnam.

217 **I**ndignatio est animi commotio contra eum cui quispiam irascitur, ob malum ab ipso acceptum, indignum reputans quòd sibi tale quid fecerit. Mortalis est. 1. si sit cum gravi pusillorum scandalo. 2. si crescat usque ad gravem contemptum, vel grave odium proximi. 3. si procedat ad negandum proximo ea ad quæ sub mortali tenetur, v. g. eleëmofynam in gravi necessitate ipsius.

218 **T**umor mentis hic non accipitur pro superbia, sed pro actu animi effervescente, assiduisque & variis cogitationibus turgescente, dum volvens & revolvens injurias, vias ac modos perquirat, quibus se ulciscatur. Unde patet mortalem esse ex genere suo.

219 **C**lamor est inordinata & confusa elatio vocis. Est mortalis, si vel grave scandalum cau-

set, vel procedat ex affectu graviter confundendi proximum.

220 **B**laspheemia est injuriosa contra Deum locutio; sicut contumelia est injuriosa locutio contra proximum præsentem, & audientem. Utramque ex genere suo mortalem esse, satis ex se patet.

221 **D**e rixa & pugna to. 2. ubi de vitiis oppositis charitati. Maledictio est imprecatio mali, quatenus malum est, v. g. ut diabolus eum auferat, ut ei crux frangatur, &c. Ita S. Thomas 2. 2. q. 76. a. 1. ubi sic: Si aliquis imperet vel optet malum alterius, in quantum est malum, quasi ipsum malum intendens, sic maledicere... erit illicitum. Et hoc est maledicere, per se loquendo. Si autem aliquis imperet vel optet malum alterius sub ratione boni, sic est licitum; nec erit maledictio, per se loquendo, sed per accidens: quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum.

222 **H**oc loco quidam abutentes, licitum asserunt optare alteri mortem, ob temporale bonum nobis inde resultans. Imò Gobat eò processit to. 3. tr. 5. c. 9. sect. 8. n. 57. ut diceret, fas esse filio optare ut parricidium à se inculpabiliter tempore ebrietatis perpetretur, non quatenus malum patris, sed quatenus est causa vel occasio amplæ hæreditatis inde sibi obventuræ. Ratio est, inquit, quia quod est objectum honesti gaudii, est etiam objectum honesti desiderii. Atqui Fagundes dicit licitum esse filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas. Ergo, &c. Verùm utramque doctrinam istam, tam scilicet de gaudio, quàm de desiderio, Innocentius XI. damnavit propositione 13. 14. & 15. Et utramque Clerus Gallicanus in generali Conventu anni 1700. censuit omnem in libertis erga parentes humanitatis sensum extinguere. Nec dubium quin uterque affectus iste, affectus avaritiæ sit, valde profectò inordinatus. Cum magna inordinatio sit non solum patri, sed & proximo cuiusque optare privationem boni longè majoris (cujusmodi est vita) ut inde tibi proveniat bonum longè minus, cuiusmodi sunt temporalia bona. Hoc profectò non permittit ordo amoris.

Neque ista dici vel cogitari potest mens S. Doctoris, utpote qui loco citato consequenter declarat sensum suum, quo licitum asserit optare malum sub ratione boni. Sic enim profectur: Contingit autem malum aliquod optare sub ratione duplici boni. Quandoque quidem sub ratione iusti. Et sic Judex licitè maledicit illum, cui præcipit justam poenam inferri. Sic etiam Ecclesia maledicit anathematizando, sicut etiam Propheta in Scripturis quandoque imprecatur mala peccatoribus, quasi conformantes voluntatem suam divina justitia: licet hæc hujusmodi imprecationes possint etiam per modum prænuntiationis intelligi. Quandoque verò dicitur aliquod malum sub ratione utilitatis, puta cum